

Est.1994

JCL

Journal of the College of Languages

Open Free Access, Peer Reviewed Research Journal

<http://jcolang.uobaghdad.edu.iq>

P-ISSN: 2074-9279

E-ISSN: 2520-3517

2019, No.(40)

Pg.106-124

הנאום הדתי של האינטרסקטואליות התנ"כית
ביצירותיו של אברהם רגלסון
סיפורים נבחרים מקובץ "בית הניצוץ"

**Religious Discourse of Biblical Intertextuality
in Abraham Regelson Works:
Selected Samples from the Collection "House of Brightness"**

Asst. Inst. Iman lafta Azeez: imaan.l.azeez@gmail.com

University of Baghdad, College of Languages, Department of Hebrew language

(Received on 20/1/2019 – Accepted on 28/2/2019 – Published on 2/6/2019)

Abstract

This research display a selected sample of Regelson's texts, there were interrelations and interactions unfolded so as to show his creativity in the employment of religious texts. In the story "In the Youth of Moses", he inter-texted the episode of the Prophet Moses from the Torah, the Source of legislation, to signify a legislative issue needed by the community. As for the story of "Samson, One of the Falling", he originated the character of The Judge Samson by alluding to the Book of the Judges, which is the Book which reminded of the defeat and slavery of the Palestinians by a Jewish leader, as is related in Jewish religious texts. Further, and the story of "And Haman Said", he chose the story of the Queen Esther from the Book of Esther so as to pick up the dialogue of the King with his minister, and to personify the assaults made by nations on the Jews in accordance with the writer's racist thinking.

Keywords: discourse; inter-textuality; Biblical; Regelson; House of Brightness

הנאום הדתי של האינטרסקטואליות התנ"כית

ביצירותיו של אברהם רגלסון

סיפורים נבחרים מקובץ "בית הניצוץ"

מאת: עוזר לפרופ': אימאן לפתה אזיז

אוניברסיטת בגאד

פקולטת השפות

מחלקת השפות העברית

תקציר

הנאום הדתי הוא תחום רעיוני ביצירות הספרותיות הישנות והחדשות; הייחוד של הטקסט הספרותי מהטקסטים האחרים הוא במה שנושא בתוכו מנאום אנושי או דתי או פוליטי, ולנאום הדתי יש צורך לאינטרסקטואליות מטקסטים קדושים, הם מעודדים את מחשבתו של הסופר, וגם הם מהפיכים היצירה משוכנעת ומושפעת יותר, ולכן הסופר אברהם רגלסון לקח מהתנ"ך לחלק מסיפוריו בקובץ "בית הניצוץ" כדי שמחזק דעתו במחשבות שנמצאים ביצירות האלה.

נבחר הסיפורים שחקרתי אותם נחשפו את ההשפעות והציטוטים התנ"כיים ביצירה, וגם התגלה את כשרונו של המספר בהשתמשות הטקסטים הקדושים וגם את משמעותם השלילית, הוא לקח את המשמעויות והצורות והאירועים שמאמצים האלימות נגד הערבים. האינטרסקטואליות של רגלסון הייתה החזרה נפשית להיסטוריה היהדות למען פירוש המציאות הקשה שנמצאים היהודים בה, והוא נאלץ לשכנע עצמו והקורא לקבל אותה. גם הייתה אינטרסקטואליות לשונית ומשמעותית מהתנ"ך בדמויות והאירועים, יתר על כן הוא עיצב אותם ליצור מראהו החדש שמתאים עם מחשבותיו.

מילות מפתח: הנאום. האינטרסקטואליות. התנ"ך. בית הניצוץ. אברהם רגלסון.

הקדמה

בספר הספרים של המוסלמים בורא העולם אומר לנבחר אלוהים הנביא מוחמד (עליו השלום):

"قُلْنَا تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَبْدِيلًا وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّتِ اللَّهِ تَحْوِيلًا" (فاطر: 43)

בפסוק הזה האל מחבר את העבר של האנושות בהווה, ולהפך, ובדרכם הוא מגלה את העתיד, ואמצעי החיבור האלה היו הגורלים העליוניים המסודרים לפי הכלליות, והיציבות, וההמשך, זאת אומרת החזרה, גם החזרת המעשים שבמציאות מקבילה להחזרה או החיזור בדיבור, לפיכך אומר: האמאם עלי (עליו השלום) בספרו הנצחי (נהג' אלבלאג'ה):

"لولا ان يعاد الكلام لنفد: אלמלא החזרת הדיבור אז יגמר"

ומימי הקדם וההיסטוריה מחזירה את אירועיה בחיננו, וגם בן-אדם מחזיר את הדיבור של הקודמים הן במילה והן במשמעות.

כידוע, הספרות היא אספקלריה לחברה והאחרונה כוללת אנשים שכל אחד מהם מאמין במחשבה ואידאולוגיה מיוחדות המפרשות את האירועים שקורים מסביבו גם הוא ממיין את האנשים לפי הסיפור שמאמין בו.

במחקר הזה אני מציגה יצירה ספרותית מיוחדת בסגנונה הלשוני והמשמעותי לסופר היהודי אברהם רגלסון. הוא כתב חלק מסיפוריו בהשפעת התנ"ך ומוסיף להם את מחשבותיו על ההווה ועל העתיד של בני עמו. רגלסון כותב בשפה העברית הקרובה ללב היהודים על אף מיכולתו בשפה האנגלית והאידאית שהיה מדבר בהן לפני הגעתו לאמריקה.

נאום רגלסון בסיפוריו מוחזק באינטרסקסטואליות מהתורה בדמות משה הנביא (עליו השלום) בסיפור "בעודו משה נער", הוא מביע את דעתו בבעיית הגזענות שסובלים ממנה בעלי העור השחור בחברה היהודית אז ובחברה האמריקאית שבה גדל ונפטר במאה העשרים.

מחלק הנביאים של התנ"ך בחר את השופט שמשון לסיפורו "שמשון בנופלים" כדי לעורר הכוח של היהודים נגד הפלסטיניים, הוא מאמין להילחם נגד הערבים.

מהכתובים רגלסון צייר לנו דיאלוג המלך הפרסי אחשוורוש עם שרו המן בסיפור "ויאמר המן" ונתן לנו תמונות יפות ליהודים, יתר על כן הוא נותן סיבה הגיונית להתנהגותם הרעה נגד העמים האחרים.

מטרת המחקר

המחקר הזה מנסה לחשוף המרחקים של הנאום הדתי והאינטרסקטואליות התנ"כית ואופי הופעתם בדוגמאות נבחרות מקובץ סיפורי "בית הניצוץ", והן: "בעוד משה נער", ו"שמשון בנופלים", ו"ויאמר המן".

שאלות המחקר

המחקר עונה על השאלות הבאות:

1. משמעות הנאום הדתי לאינטרסקטואליות התנ"ך ביצירות מיוחדות מיצירות אברהם רגלסון.
2. אופי האינטרסקטואליות בנאום של רגלסון.
3. מטרת ההשתמשות בנאום והאינטרסקטואליות ביצירות האלה.
4. כיצד השתמש רגלסון באינטרסקטואליות מטקסטים קדושים בנאום הדתי?

חשיבות המחקר

חשיבות המחקר נובעת בהשקפת האור על האמצעים הספרותיים שמתמשים בנאום או באינטרסקטואליות ואת הסגנון הלשוני הספרותי המקראי בטקסטים הקדושים ליצירה פוסטמודרניסטית נכתבו בהשפעת דמויות ושמות ואירועים מטקסטי התנ"ך.

העיונים הקודמים

מחקרים רבים נכתבו בנאום וסוגיו והאינטרסקטואליות ומניעיו ביצירות הלשון והספרות ובכל שפות העולם, וביצירות רגלסון ישנם עיון לאינטרסקטואליות היוונית בשיריו; אלא עיון בנאום רגלסון והאינטרסקטואליות התנ"כית - לפי מדע החוקרת - לא מצאתי עיון עוסק בתחום הזה בבתי הספר העממית ורשת האינטרנט.

שיטת המחקר

שיטת הניתוח התיאורי בחרתי לגילוי מעמקי הנאום של רגלסון ואת משמעותו הדתית באמצעות האינטרסקטואליות של טקסטיו שמשפיעות מספריו הדתיים.

הערה (1): בתוכן המחקר איני זוכרת הטקסטים הקדושים של התנ"ך שהשפיעו על היצירה במילולית, והספקתי בתרגום הספרותי להוראת ומשמעות הטקסטים וזכרתי את השם של החלק והמספר של הספרים עם הפסוקים למי שרוצה לפרטים נוספים, וזה למניעים אקדמיים מצד אחד, ומצד שני התמקדתי בטקסטים הנבחרים למחקר הזה.

הערה (2): השתמשתי בפעלים עבריים נושאים משמעות האינטרסקטואליות כמו הושפע מן, לקח את משמעותו, ציטט את, לפי הצורך של המשפט.

הגדרת המונחים המשתמשים במחקר

הנאום

המונח נאום הוגדר ב: "תחום כללי לקובץ אָמְרִים, או קובץ מיוחד מהאָמְרִים, ויש לו השתמשות מסוימת, והקובץ הזה בעל כללים מציינים בסימנים מסוימים נמיינים האָמְרִים ומרמזים עליו" (فوكو، 1985، ص 51-52), והנה הנאום מביע על הסגנון שמסדרים בו המילים לעשות מבנה מאוחד המטרות, הסידור הזה ממשפטים שונים מהווה טקסט מיוחד. גם ישנם שמתארים הנאום בקובץ מביע סוגי ביטוי של מילים מייצר קובץ סימנים, עוד הוא מציג סידור מקשרים מסוימים שמשתמשות להשיג מטרות מסוימות (كرويزويل، 1993، ص379), אף נחשב הנאום הודעה לשונית שמוסר אותה המדבר או הסופר למקבל או הקורא למען הבינה ופענח רמזיה (كباتس، 1982، ص94).

ההתעניינות הרעיונית מתגברת בלימוד הנאום וסוגיו והשפעתו על המקבל מאז אריסטו שחי לפני הספרייה, וזה משום שכל טקסט או דיבור שואב כוחו וערכו מהנאום שנושא אותו בתוכו, והנאום הכללי והמקיף לבעיות האנושיות הוא שיהיה בעל ערך ונצח, דוגמה לזאת הטקסטים הדתיים ומה שהם נושאים מצווים שמדריכים בן-אדם לחיים טובים, גם כן הטקסטים הספרותיים העולמיים ואת עוסקם ועיסוקם לבעיות אנושיות, הם נותנים עונג לרוח במה שנושאים מערכים נשגבים.

הנאום הדתי

הוא מונח מביע על מה שנוצר מאנשי הדת ממאמרים ועצים ובעלי המעמדים הפוליטיים בבעיות העידן, אלה מסמיכים בנאומם על הדת שמאמינים בו (السلمي، د.ت، ص4), והוא מיוצר גם מהדמויות הספרותיים, והפוליטיים, והמסאים, והחברתיים בהשתמשות למונחים וסיפורים דתיים למען ההשפעה על קהל הקוראים והשומעים.

האינטרסקטואליות

בלקסיקון האנציקלופדי נאמר ש: "כל טקסט הוא קליטה והמְרָה מטקסטים רבים שונים, והטקסט החדש הוא החזרת ייצור טקסטים ושרידי טקסטים ידועים קדומים או מעת ההווה, מצויים בהכרה או בלתי הכרה, של הפרט או הקובץ" (عزام، 2001، ص4), ועל הבסיס הזה קליטת הטקסטים הקדושים והחילונים אין מנוס ממנו בטקסטים הספרותיים בעלי אופי דתי או מדריך או נושאים בעיה חברתית ומנסים לתת ביטוי ובאופן פשוט ואמצעים קרובים ללב

הקורא והשומע. האינטרטקסטואליות מהטקסטים הקדושים הוא החזרה לדוגמאות משפיעות בחברה אם היו דמויות דתיות ואם היו היסטוריות, נוסף לכך האירועים הבולטים בחיי קהלה.

האינטרטקסטואליות הופעה לשונית מעורבת, קשה לדיוקה וסידורה כי היא מוסמכת על תרבות המקבל וחינוכו גם יכולתו להבחנה ולחקור (מفتاح, 1992, ص119), והקורא ביצירות רגלסון מבחין הופעת האינטרטקסטואליות ביצירותיו אם הייתה ממסורת היהדות בכלל או מתרבותו הפרטית, הוא השתמש בה להבעת נאום נושא את מראותיו החדשות מערכים עתיקים בלי חסר ממשמעותם הראשונים, הוא מוסיף להן משמעות חדשה לחבר העבר בהווה, ובכך הוא מסכים עם מי שיצרה את המושג בששים המאה שעברה ז'וליה קריסטבה "שישנו חוק בסיסי באינטרטקסטואליות הטקסטים והוא יצור חלל מעורבב מחזק את הערך של הנאום מטקסטים הקדומים" (كريستيفا، 1991، ص79).

התנ"ך

כינוי קוראים בו את הספרים הקדושים ביהדות ומכיל את התורה, הנביאים והכתובים, זאת אומרת (ת=תורה, נ=נביאים, ד=כתובים) וקוראים לתנ"ך המקרא, גם קראתי באחת היצירות הספרותיות הכינוי "ספר הספרים". התורה היא מילה משמעותה החוקים, ואומרים לה "ספרי משה החמשה" או "הספרים המשפטים", כי הנביא משה (עליו השלום) היה הוא הברוקר ומחוקק לחלק זה מהתנ"ך, היא מכילה (בראשית, שמות, ויקרא, במדבר, והדברים =חמשה חומשי תורה) (باسيم، 1984، ص38) החלק השני בספרים הקדושים הוא הנביאים שבו את הידיעות של הנביאים והמלכים ושופטי בני ישראל והיה מהם השופט שמשון, והשלישי היה הכתובים שהוא ספרים של שירה ותהלים וכתבי חכמה ומהם ספר המלכה אסתר.

אברהם רגלסון:

יליד פלך מינסק שברוסיה הלבנה שנת 1897, נסע עם משפחתו לאמריקה בהיותו בן תשע, למד בבתי ספר יהודיים מסורתיים מהחזר ועד הישיבה בניו יורק, הוא לא הנך בלימוד אקדמי אלא הוא משכיל עצמו, השתמש לפרנסתו ספרן ומורה בבתי ספר יהודיים בניו יורק, ובקליבלנד, ואוהיו.

יצירותיו הספרותיים של רגלסון התחילו מאז שנת 1920 ומכילים שירים, וסיפורים, ומסות ומחקרים בשפה האנגלית והעברית והאידיש, הוא זכה בפרס "ברנר" בשנת 1964 מקובץ שיריו "חקוקות אותיותך", גם זכה בפרס "ביאליק" בשנת 1972 עבור היצירות

"סולם צורית" ו"שני ברבורים ונהר", ופרס "ניומן" ממחלקת השפה העברית באוניברסיטת ניו יורק לתרומותיו החשובות בספרות העברית החדשה.

כתובות חייו ויצירותיו ומסות ביקורת ליצירותיו נאספו בשנת 2003 באתר לקהל קוראים באינטרנט "פרויקט בן יהודה" וישנו גם דומה לאתר העברי אתר בשפה האנגלית. (ABRAHAM) REGELSON (פרויקט בן יהודה, אברהם רגלסון).

קובץ "בית הניצוץ"

היצירות הספרותיות ליהודי אמריקה אינן מאפיינות בסוג מסוים או בתחום מיוחד(חו), (2016, ص25), אך האופי הספרותי של רגלסון היה אדגי, דתי ובוננות בחיים. ובקובץ סיפוריו "בית הניצוץ" מהכתרת ישנה משמעות דתית ביהדות, הוא שם של עלייה בנויה בצד השער הסמוך למערב שבכותל הצפוני, הנקרא שער הניצוץ, והכתרת המשנה של הקובץ היא "מראות ואגדות" שמצביעה גם על המשמעות הדתית ומסורתית ורעיונית לקובץ מכיל 25 סיפורים קצרים, רגלסון מעביר במ בין הריאליזם לבין הפנטזיה ובין המציאות לבין הדת והיסטוריה ממסורת היהדות. הקובץ מיוחד בסגנונו הרעיוני ותיאוריו המדויקים ותמונות אומנותיות דומות לדיוק התיאורים של הסופר האמריקאי ארנסט מינגווי, ובסגנון כתיבה חינוכי דומה לסגנון המקראי עם נוספים לשונים פרטיים מתרבות רגלסון האנגלית. הקובץ יצא לאור בשנת 1972 בהוצאת דביר ברמת גן קרוב יפו בפלסטין.

אינטרטקסטואליות ציטוטית מובדלת במשמעותה בסיפור "בעודו משה נער"

התורה היא החלק הראשון בתנ"ך, והידוע בדת היהדות שהיא נכתבה בידי הנביא משה, לפיכך התורה היא החלק היותר קדוש וחשוב ביהדות.

בתורה נכתב בפרק השני מספר השמות כי הנביא משה נולד בנסבות קשות בזמן שלטון פרעה כי האחרון צווה להרוג כל יליד בני ישראל הזכרים, אך האם של משה הסתירה את הלידה ושמטה אותו בתיבה ושלחה אותה לנהר, והגורל נהג בתיבה קרוב ארמון פרעה ושם הייתה בת פרעה מתרחצת, וראתה משה ולקחה אותו לארמון פרעה, שם חי משה בשלום ולא נהרג כמו כל בני ישראל בזמן ההוא (תורה, שמות, פרק 2).

בסיפור "בעודו משה נער" רגלסון מציג טקסט מצטט פסוקים ולוקח את השם והמשמעות מסיפור הנביא משה שבתורה ושם את מראהו החדש לפי מחשבותיו. הוא פותח לקורא מרחקים רחובים לגילוי והפרשה, בסיפור הזה נמצא אנו טקסט עתיק חדש.

הוא מתחיל הטקסט ב:

"פְּחַד פְּחָדָה מִשְׁפַּחַת מִיָּמוֹן הַנוֹדֵדִת, כִּי נֹדַע סוּד יִהְיוּתָה לְעֵדוֹת הַמְּסֻלְמִיּוֹת, וְאִם יִכְנָסוּ יַחַד אֶל עִיר אַחַת, יִכְיִירוּ בָּהֶם וְיִמְסְרוּ אוֹתָם לְחֶרֶב. עַל כֵּן נִתְפַלְּגָה הַמִּשְׁפָּחָה עַד תַּעֲבוֹר בְּהֶלָּה. וְעַל הַנֶּעַר מֹשֶׁה הָטַל לְהִכָּנֵס לְבָדוֹ אֶל הָעִיר אוֹגְדוֹר הַיּוֹשֶׁבֶת עַל חוֹף אַפְרִיקָה הַצְּפוֹנִית-מִעֶרְבִית. וּבָעִיר הַזֹּאת קִהְלָה יְהוּדִית הַחוּסָה בְּצֵל הַחֲלִיף. בִּיהוּדֵי הַמְּקוֹם לֹא יָגְעוּ הַתּוֹשְׁבִים לְרַעָה, אֲבָל יְהוּדֵי זָר כִּי יָבוֹא, יִתְנַפְּלוּ עָלָיו, יִכְרִיחוּ אוֹתוֹ אוֹ לְקַבֵּל עָלָיו עוֹל דָּת-מִתְחַמֵּד אוֹ לְתֵת אֶת רֹאשׁוֹ לְפוֹרֵת" (רגלסון, 1972, עמ' 73).

המספר לקח משמעות הסיפור הנביא משה שבתורה ליצור נאום דתי מזויף, הוא הסית את היהודים נגד המוסלמים, ושכח מצב היהודים בשלטון של המוסלמים, הם חיו בביטחון, ושגשגה את תרבותם, ורווחה את מסחרם; גם הם העלו תפקידים חשובים במדינות המוסלמים אם זה בעבר בתקופת האומאים והעבאסים או בהווה - שר האוצר הראשון במדינת עיראק החדשה היהודי העיראקי ששון חזקאל (1860-1932) - אך רגלסון מצייר המוסלמים רודפים היהודים והורגים אותם, והרחיק מדעתו את העיקרון שמתבסס עליו הדת האסלמית עם בעלי האיחוד או המאמינים באל אחד כמו שנזכר בקוראן ב: "لَا إِلَهَ إِلَّا فِي الدِّينِ" (البقرة: 265), זאת אומרת, אין הכרחה בדת.

רגלסון משנה כניסת הנביא משה בעודו תינוק לארמון פרעה בתיבת גִּמְאָ עבור הנהר, בנער מפחד מהטרור של המוסלמים, רגלסון מבדיל חוק פרעה להרוג כל ילידי בני ישראל בחוק עול דת מוחמד ותת את הראש לכורת, הוא מביע על גזענותו ומשתמש בספרות לעודד הפרויקט הציוני בשנאת המוסלמים, הוא שוכח העת שהיה הוא באמריקה ועד העת של כתיבתו לקובץ הסיפורים שהם חומר המחקר כיצד הסית האמריקאים נגד היהודים והמניעו אותם לכניסתם לארץ אמריקה הצפונית מאז הנשיא בנג'מין פרנקלין (1709-1790), והרבה רדיפות והרוג ומחנות עינויים ליהודים מנפילת השלטון האסלמי במאה השביעית ועד המאה העשרים באירופה המזרחית והמערבית.

האינטרטקסטואליות הספרותית של רגלסון היא נאום מעודד הגזענות של המדיה הציונית נגד המוסלמים.

רגלסון משתמש בסגנון הלשוני המקראי והמשמעויות התורתיות ומרשרש את מחשבותיו הגזעניות, הוא דוגמה לסופרים יהודים רבים מושפעים מהתנ"ך ששופכים מחשבותם ביצירותם, הם הבינו את החשיבות של החמר הדתי הקדוש בעיצוב המחשבה האנושית.

התורה סיפרה כי הגורלים הם היו הסיבות שהשפיעו על אם משה לשים אותו בתיבה לנהר, והם גם שנהגו התיבה קרוב ארמון פרעה בעת יציאת בת פרעה לנהר שראתה אותו אחת מנערות בת פרעה וחמלה עליו, ולקחה אותו עם הידיעה שהוא מבני העבריים וצוות אביה להרוג כל ילידי העבריים הזכרים (תורה, שמות, פרק 2), אבל המספר ממשיך הסיפור

בכניסת הנער מסה - מובדל שם הילד ממשה אל מסה מרשע המוסלמים ולהסתיר זהותו היהודית- והנער היה פוחד ועייף ונושא תיק שומר בו המשנה - ספר בירור והפרשה לתורה - כי דמות היהודי השמרני סטראוטיפית ביצירות הסופרים העבריים החרדים.

בסיפור רגלסון הנער מסה יכול והוא בעודו נער לשכנע את הגברים של העיר שהוא מוסלם גם הוא בהל אותם בתרבותו והפילוסופיה האסלמית שהיו ידועים לו. לפיכך שמו אותו עם אחד המוסלמים שהיה שחור העור ותכונות פניו אפריקאיות, ומאחורי שעות מעטות גילה לנער שהוא יהודי, הם הלכו יחד לבית הכנסת להתפלל, וכדי להשלים את החלק השני מהנאום של רגלסון המופנה לבני ישראל, הוא מספר שאחד מהמתפללים היהודים מדבר לאיש בעל העור השחור שהיה עם הנער בדיבור גזעני באמירתו: "כִּי לֹא יִירָשׁ בֶּן הָאֲמָהָה הַזֹּאת עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (תורה , בראשית, פרק 21), זאת אומרת, האיש בגלל שחור עורו אינו מהיהודים לפי דעת האחרון כי הפיסוק הזה מספר סיפור שרה עם הנביא אברהם בעת לידת הגר לבנה ישמעאל פן יורש עם בנה יצחק מאחורי מות אביהם אברהם, הנה האינטרסקטואליות ציטוטית כי לקח מהתורה את הפיסוק במילולית, וזה גרם לסיבה להתחיל רגלסון בנאום דתי מפי הנער, הוא נואם:

"רבותי, טְהוּרֵי יִשְׂרָאֵל! תוֹבַע אֱלֹהִים עֲלֵבוֹנָם שֶׁל גֵר, יְתוֹם וְאַלְמָנָה. מִבְּשָׂרֵי יַדְעֵתִי אֶת עֲנוּיֵי הָאָנוּס, וְהָאִישׁ הַזֶּה גַם אָנוּס וְגַם גֵר הוּא, וּמִשְׁנֵה יְסוּרִים קִבַּל עָלָיו בְּאַהֲבָה עַל נֶאֱמָנוּתוֹ לְקַדְּשֵׁי יִשְׂרָאֵל. אֲשֶׁר לֹאֲנִס "וְחֵי בָהֶם" כְּתִיב, וְלֹא שְׂיָמוּת בָּהֶם, וּבְפֶרֶט שֶׁלֹא עָבַר עַל אִסוּר עֲבוֹדַת-גְּלוּלִים. וְאֲשֶׁר לִיחֹס, לֹא אַחַר הַדָּם הוֹלֵךְ הַיְחֹס, וְלֹא אַחַר צָבַע הָעוֹר, כִּי-אִם אַחֲרֵי הַפְּנִינָה וְהַמַּעֲשֵׂה. הַמְּקַבֵּל עָלָיו עוֹל מְלָכוֹת שְׂמִים וְהַמְּדַבֵּק בְּדַרְכֵי הָאֲבוֹת, עַל בְּנֵיהֶם יִחְשָׁב. וְגָדוֹל יְחֹסוֹ שֶׁל הַגֵר מִיְחֹסוֹנוֹ אָנוּ. אִם אָנוּ עַל אֲבֵרָהֶם, יִצְחָק וְיַעֲקֹב מִתִּיחָסִים, הֲרִי הוּא מִתִּיחָס עַל מִי שְׂאֵמֶר וְהָיָה הָעוֹלָם" (רגלסון, 1972, עמ' 74).

רגלסון נואם ביהודים וציטט מהתורה מילולית ומשמעותית לפרשת הגזענות נגד היהודים שחורי העור בעת כתיבת הסיפור שמאחוריו בשנה 1973 נכנס יהודי אפריקה בחוק השיבה- כל יהודי יש לו הזכות לחזור ארץ פלסטין- זה היה אחרי דיונים ארוכים בין המדינה העברית והרבנות ביהדות לזהותם כיהודים, פרשת האפליה הגזעית ישנה וחדשה בעת ובעונה אחת, היא הייתה לפני כתיבת הסיפור ועדינה מצויה בחברה היהודית בפלסטין.

כשנראה מהנאום הדתי הזה המספר מעיד אותם לסובלנות והחיבה לכל מי שמאמין ביהדות, ובמיוחד כל איש בעל אמונת ביהדות.

רגלסון צטט במילולית את הפיסוק "וחי במ" שהוא פסוק מחזיר הרבה בתורה, ומשמעותו שאלוהים בתוך כל מי מאמין ביהדות אף על פי ההכרחה, כי זה בעיה סבלו ממנה יהודי אפריקה, הם גם נאלצו בנוצרית בעת הקמפיין המיסיונרי ואינם מוותרים את יהדותם בלבם.

והיום המדינה העברית עדינה בתחילת 2018 מייצאת היהודים האפריקניים למדינות אחרות ומזמינה יהודי אירופה לארץ.

האינטרסקטואליות הדתית בסיפור רגלסון מובדלת למען פרשה חברתית פוליטית, לקחה המספר מהתורה ושפך מראהו לפי צורך המציאות ואת אירועיה שהביאו חוק נגד האפליה הגזענות ליהודי אפריקה, המספר סיפרה בסגנון המקרים התורתיים עד הוא משתמש בפועל המוכר בתורה "וַיִּהְיוּ" למשמעות ההבדלה וההפך.

רגלסון נגמר את סיפורו במשפטים אלה:

"וַיִּהְיוּ הַדְּבָרִים אֲשֶׁר נִפְלְטוּ מִפִּי אֶזְ מִתּוֹךְ הַשָּׂרָאֵת-רוּחַ פְּתְאוּמִית, לָקוּ וּלְמָאוּר לוּ בְּאֵגְרוֹתָיו אֲשֶׁר שָׁלַח אֶל קְהֵלוֹת הַקְּדָשׁ בְּכָל הַתְּפוּצוֹת" (רגלסון, 1972, עמ' 75).

ההשפעות האלה בין הטקסט הקדוש שבתורה ולבין נאומו של רגלסון הוסיף לאחרון חשיבות, המספר מספר סיפור דומה לדרשה דתית ליהודים מאור התורה, וחיקה דמות הנביא משה החשובה אצל בני ישראל, הנביא משה הוא גדול נביאי בני ישראל, וקרבת האירועים שהיו בחייו מאירועי הסיפור לדון פרשה חשובה בחברת המדינה העברית, גם הוא משתמש באינטרסקטואליות ישירה מפסוקי התורה ובעקיפין את השראתה של התורה, וסגנונו הלשוני והמשמעותי מגלה את מחשבתו נגד האסלם ואמונתו בעליית היהודים מבני אדם האחרים, כי אין מנוס לסופר מהשפעה מורכבת מדמותו והיסטוריה ביצירותיו, במילה אחרת אין מנוס מזיכרונו, יתר על כן שבסיס היצירה הספרותית הוא הידיעה של הסופר עצמו לסביבתו, והידיעה הזאת גם היא העיקר של פירושו לטקסט מהמקבל (מفتاح, 1992, ص 123).

אינטרסקטואליות רגלסון בדמות הנביא משה אינה מתאימה עם בני דורו, דור סופרים שהשתמשו הרבה בדמות הנער, אך רגלסון משנה מהם בדמות הנער, הם ציירו דמות הנער בחסר ההכרה למה שבסביבתם, אלא נער רגלסון היה שמו כשם גדול נביאים, ומסה רגלסון יכול לעשות מה אינו יכול הנביא משה בקריאת היהודים לדת היהדות, גם הנביא כשהוא מבגר אינו משפיע עליהם כמו משפיע הנער בקהל היהודים בסיפור, זה אידיאליות מהמספר באינטרסקטואליותו כי התורה מזכירה את סבלנותו של הנביא עם בני ישראל ואת מרדתם (תורה, במדבר, פרק 13...26).

רגלסון משתמש לנאומו את האינטרסקטואליות התנ"כית להכרתו בהשפעתה על קהל היהודים להגיע למטרתו ביצירותיו, וכמו אומרים המבקרים הספרותיים "האינטרסקטואליות אמצעות אי אפשר להגשים הכוונה באיזה נאום לשוני בלעדיה" (מفتاح, 1992, ص 134).

אינטרטקסטואליות משנה המשמעות והביטוי בסיפור "שמשון בנופלים"

אומרים לחלק השני מספרי התנ"ך הנביאים, ומהשם ידוע שהוא ספר היסטורי מספר ההיסטוריה של נביאי בני ישראל, הוא גם מחלק לנביאים ראשונים ולנביאים מאוחרים, ומכיל הספרים: (יהושע, השופטים, שמואל, מלכים, ישעיהו, ירמיהו, יחזקאל, תרי עשר).

ספר השופטים מספר את ההיסטוריה של בני ישראל מאחורי כיבוש ארץ פלסטין, וכינוי שופט מרמז על הנהגים הדתיים והפוליטיים היהודים שנהגו בני ישראל בתקופה מסוימת, הם היו נכבדים ובתור מלך ביהדות. הפרקים של הספר מתחילים בישוע בן נון שבא אחר הנביא משה וגומרים בשמשון בן מנוח, האחרון מציג שלב שעבוד הפלסטינים בידי היהודים ושלטון שמשון כשנזכר בפרק השלושה עשר של ספר השופטים.

שמשון מהדמויות הנכבדות של התנ"ך ביהדות ובנוצרית, הוא נולד במסיכות מיוחדות מאחורי שנתגלה מלאך אלוהים לאמו של שמשון ואמר לה שהיא מנשה גיבור מגיבורי בני ישראל ואלוהים ישתחרר בו בני ישראל הסובלים מהפלסטינים, אך צווה לה שאל תספר את שערותיו כי בהן הכוחות של שמשון, זה מה שנכתב בספרי התנ"ך, אבל הקורא למה שהיה בחיי שמשון מוצא שבחירותיו המעורבות בין הנשים ופלסטינים הם שגרמו לו המוות הטראגי שמצייר לנו הספר (נביאים, שופטים, פרק 13...16).

ספר השופטים נפרד מספרי התנ"ך בסגנון פרוזי שירי, וישנה החידה היחידה בתנ"ך והיא חידת שמשון, ולמרות זאת אינה מצויה בסיפור השירי שמספר אותו רגלסון ב"שמשון בנופלים", רגלסון בהשפעתו מהסיפור התנ"כי שם את קוראיו ישיר מול הנוף של אסיפת אויבי שמשון מסביבו ואת המסבה של נפילתו בידיהם וגם נוכחה של אהבתו שבגדה בו דלילה הפלסטינית, רגלסון מתחיל הסיפור בנרטיב שירי לבחירתו של שמשון מאלוהים וגידולו בבית הוריו להגן על היהודים והצילם מרשע הפלסטינים, כמו בקטע הזה:

"בְּאֵפֶלֶה, בְּרַחֵם אֱמִי, בְּהִרְקֵם עֲצָמוֹתַי וְגִידַי, רַקְמוּ אֶתִי עֲתִידוֹתַי, וְלִפְתָּחַי לְדַתִּי עֲמָדוֹ הַדְּחִיפָה וְהִפְקְדָה אֲשֶׁר הִצִּיבוּנִי בְּמִסְלָתִי, וְתַקִּיף לְחֶשֶׁן לִי: נְסוּר! הִנֵּה בְּרוּכֹנִי, וְתַעֲשֶׂרְנָה רֵאשֵׁי שְׁעָרוֹת-גְּבוּרָה וְנִתּוֹן אוֹתִי גְבִיר-עַם, לְהִבְרִיחַ גְּדוּדֵי-אֶפֶל, וְלִהְפָּרוֹת אֶרֶץ וְהַעֲשֶׂר יוֹשְׁבֵיהָ – וְהִנֵּה לְהִטּוֹ תְּשׁוּקָתִי לְשׂוֹזֵר בְּמַיִם כּוֹזְבִים זְהָרֵי-קִנְצוֹתַי וְלִשְׁפוֹף אוֹנֵי עַל סְלָעִים לֹא-יִצְיָצוּ" (רגלסון, 1972, עמ' 64).

שמשון מקנה את עצמו בטקסט כאשר הוא היה בידי הפלסטינים, הוא מספר שהוא היה גיבור עמו ורק הכוזבים נפלו אותו בידי אויביו, ובסיפור התנ"כי רוב מאבק שמשון נגד הפלסטינים היה בגלל הנשים ואחרונה הייתה דלילה שאהב אותה אהבה נאלצתו להגיד לה על סודו הקדוש מצדו, ומצדה היא השלימה אותו לפלסטינים במקביל הכסף והמתנות

שהבטיחו לה, היא ספרה לו את שעורותיו ובכך הוטר את כוחו ותפסו אויביו והסירו עיניו וסהרו אותו טוחן החיטה כהדגשה מהם להשפילו (נביאים, שופטים, פרק 16).

רגלסון ציטט את השמות והאירועים של סיפור שמשון מהתנ"ך, ויצר סיפור מתאים עם נאמו לבני עמו לעידוד אותם נגד הפלסטינים, והקריב את עצמם למען הארץ, הוא יצר סיפור דיאלוגי מחקה את טקסטי התנ"ך בסגנון לשוני ומשמעותי, בסיפור ישנו דיאלוג בין הנהגים הפלסטינים והם משמחים בתפיסתו בידיהם לבין שמשון מצד, ומצד שני הדיאלוג בין המנהיגים ודלילה כאשר הביאו לה מכל סוגי המתנות כמו הזהב והכסף והמשי ועד הפרות שבארצות החוקות במקביל לעזרתה בנפילת שמשון; על אף פי שטקסטי התנ"ך אינם מספרים על חרטת דלילה למעשיה, אך רגלסון מספר חרטתה על מעשיה, ויתר על כן היא מעודדת שמשון ומקווה להשיב כוחו על בני עמה אחר נפילת בית מקדש דאגון על הפלסטינים ושמשון, דלילה גומרת הדיאלוג בדיבורה לשמשון ב:

"בזאת אדע פי קום תקום ותשוב-תחיה, שמשון! פליאה יפעתה, חותם-עולמים עליה. גם פי תועב, לא תחליד ולא תקלה. ינבא לי מוראך האחרון פי אך למועד לבשת אפל והכרעת קלל. ובבוא תור צפירתה, שנית תופיע, נער ועליו לקרב. כקדם תשב מערכות קמיה; תנגחם בקרני-און... סלעי-מדבר ידעו קדחת-צעדה. אז תפקדני גם אני, שמשון" (רגלסון, 1972, עמ' 67).

רגלסון חיקה את הטקסט התנ"כי ומשנה אותו במשמעות ובביטוי להתאימו עם דרישות העבר וההווה של הציונות מהכרזת המלחמה על הפלסטינים, כי הקונפליקט הציוני פלסטיני מתחילת המאה העשרים ועדינו על ארץ כנען, רגלסון עד דלילה הבוגדת בתנ"ך מצייר אותה מאוהבת לשמשון, תמונה מגזימה מהמספר לתומך נאמו בטקסט במיוחד אמירתה: "שנית תופיע, נער ועליו לקרב", אני חושבת שציר הסיפור הזה הוא המשפט האחרון והיא גם עיקר נאמו של רגלסון בטקסט הזה כי "המשפט הוא היחידה העיקרית בנאום" (يقطين، 1998، ص 17)

חידוש הטקסט לפי דרישות המצב מקובל בספרות בכלל, לפי כך רגלסון הרבה מהשפעות התנ"ך וזאת תוצאה מהשפעת הדת בדמותו. והנה תפקיד המספר חשוב כמו המדיה והכוח הצבאי בנאמו הדתי לבני עמו להילחם הפלסטינים בהזכיר אותם בדמויות הדתיות שלהם ובלשון המקראי המליצי שנכתב בו טקסטי התנ"ך.

סגנון רגלסון הלשוני היה פרוזי שירי דומה למה ישנו בספר השופטים, אך הוא מוסף לו את הדיאלוג לשפוך חיוניות לטקסט ומרגיש הקורא או השומע לטקסט כי המצב היה מצוי,

ורגלסון רוצה שיהיה - הקרבה בשביל הארץ - העיקרון של שמשון בחייו עד הוא ברגעיו האחרונים ואת אמירתו המפורסמת בערבית ובעברית שצייטטה במילולית "תָּמוֹת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתִּים", זאת אומרת שעמודי בית קדוש הפלסטיני נופלים עליו ועליהם לעידוד עיקרון הקרבה בשביל מה מאמינים בו היהודים שהם בעלי הזכות בארץ כנען לפי דעתם.

האינטרקסטואליות התמונתית בסיפור "ויאמר המן"

הכתובים הם החלק השלישי מהתנ"ך, מספר ספריו הם אחד עשרה ספרים, ומנויין לספרים שיריים (תהילים, משלים, איוב), וספרי מגלות (שיר השירים, רות, איכה, קהלת, אסתר) וספר דניאל וספר עזרא וספר דברי ימים.

רגלסון בחר ספר אסתר מטקסטיו הקדושים לצייר תמונות שעיצבן בדיאלוג בין שני הדמויות הפרסיות והם המלך אחשוורוש ושרו המן בסיפור "ויאמר המן".

יודעים אנו שכל טקסט קדוש הוא נאום מופנה האנושית לְיִשְׂרָאֵל דרך והחיים הטובים, אך הספר אסתר מתחיל בנרטיב ארוך לאירועי כעס המלך הפרסי מאשתו, והזמנתו בנות הממלכה לבחור אחת מהן שתהיה מלכה חדשה, תופיע הילדה הנדסה או אסתר בעזרת בן דודה מרדכי, הם יוכלו להתקרב מהמלך והפכה היא המלכה ומרדכי השר של המלך מאחורי חיסול שרו המן, הסיפור התנ"כי מספר שהאחרון ניסה להרוג כל היהודים בממלכה הפרסית בגלל שנאתו למרדכי היהודי, וגם היה תפקיד חשוב לאסתר במזימתם, ובשביל מה שעשתה אסתר לעמה והצילים מהרס, היהודים מכבדים אסתר וקוראים לה המלכה, הם נצחו אותה בחג הפורים כחגיגה בהצילים וזיכרון למה שעשתה בשבילם (כתובים, אסתר, פרק 10...1).

רגלסון הביא מהתנ"ך סיפור מזימת הרוג המלך אחשוורוש ומצייר תמונות נושאות השראות למעשי העמים השונים ביהודים במקומות ותקופות שונים, הוא פתח בתמונה שמביעה רשע המן ומזימתו לקחת השלטון מידי המלך הנאיבי, כי התמונה מהכלים הפעילים ביצירה, ותכונה מתכונות ההבעה בנאום הספרותי (الزين، 2002، ص23), ואומר:

"אֲחַשְׁוֹרוּשׁ מְנַמְנֵם עַל פֶּסְאוֹ. הֶמָן נִכְנָס, צוֹעֵד בְּלֵאט אֶל הַפֶּסֶא, מְרִים אֶת יָד אֲחַשְׁוֹרוּשׁ הָאוֹחֶזֶת בְּשַׂרְבִּיט וּמוֹשִׁיט אֶת הַשַּׂרְבִּיט אֶל עַצְמוֹ
**אֲחַשְׁוֹרוּשׁ (מִתְעוֹרָר): הֵא, מָה? חֲלַמְתִּי פִי מִיִּשְׁהוּ חוֹטֵף מִמְּנִי אֶת שַׂרְבִּיטִי... שׁוֹב נִמְנַמְתִּי... וְאַתָּה נִכְנָסְתָּ, וְנִגַּעְתִּי בְּךָ בְּשַׂרְבִּיטִי... אִם כֵּן, הַכֹּל בְּסֶדֶר...
 הֶמָן: לֹא בְּסֶדֶר כָּלֵל, אֲדוֹנֵי הַמְּלָךְ. אֲדוֹנֵי הַמְּלָךְ מְנַמְנֵם וְאֵינּוּ יוֹדְעִים מַה נַּעֲשֶׂה בְּמַדִּינֹת מְלָכוֹתָיו. יִשְׁנֵנו עִם אֶחָד... (רגלסון, 1972, עמ' 69).**

הפתיחה של הסיפור שלילית לאישיות המן, הוא ניסיון מהמספר לתמיכת את נאומו שיבוא בקטעים הבאים, ממשיך דיאלוג המלך ושרו, אבל להציג תמונות חיוביות לבני ישראל בזמן המלכות הפרסית, היהודים אנשים מאמינים רק באל אחד שברא אותם והם משכילים

ועשירים וצנועים אינם עושים מה הוא רע, ובכך נותן צורות על החברה היהודי בהשפעת מה נכתב בתנ"ך בשורות האלה:

"זאת היא הצרה, אדוני המלך! הם דוחקים את רגלי המלמדים הפרכים שלנו ובגיהם ממלאים את המכללות הפרכיות שלנו והם מיטיבים לדבר פרכית מעצמנו. וכל המסחר בידיהם הוא. וכלם עשירים..." (רגלסון, 1972, עמ' 70)

העולם שאנו חיים בו הוא חלל של תמונות שמקביעות את המציאות והקשרים החברתיים שביננו, ועד הדיאלוג שבין אדם לבין השני הוא מתוך התמונות שבשכלו לשני, וכך רגלסון צייר תמונות מדבר בהן את השכל היהודי לשפוך מחשבותיו, הוא אומר:

"להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד... אבל קדם אעשה עץ למרדכי היהודי..." (רגלסון, 1972, עמ' 71)

רגלסון אינו לוקח האירועים מספר אסתר בלבד, אלא הוא יוצר תמונות מסכימות עם מבטו האישי להווה של עמו בתחושת שנאת העמים ליהודים בלתי סיבה, והנאום הספרותי במהות מבניו הוא מעוצב מתמונות לשוניות נושאות תחושות יוצריהן (حداد، 2000، ص199).

הוא מסיים הסיפור ונואם בהמן ומכוון בו את העמים האחרים, על אף פי שמרדכי הרג המן ואת ילדיו וכל אויביו כמו שנזכר בתנ"ך 3500 לפנה"ס ומצייר תמונה מעודדת היהודים מכל העולם, כי התמונה האמנותית יסוד מיסודות הצלחת המוסר, היא לא קיימת ביצירה לקישוט, אלא היא ישות תמידית ויציבה בעבודה הספרותית, ונוסף עוד היא עיקר היכולת של היוצר להשפעה על המקבל (يحي، 2011، ص149), ולכן הוא נואם:

**"בעד החלון נראית, כצל עובר, דמותו של מרדכי היהודי. מרדכי שר:
צוברים זוממים עמי לאבד –
המה יפלו ואנחנו נקום;
נבלה זה-המן פאשר בלינו כל זד,
וירושלים בראש ערים תרום!"** (רגלסון, 1972, עמ' 71).

התמונה מלווה לנאום שהיא כלי לברור המצב וגם מקציר הרעיון לפעילת הנאום, וקורא התנ"ך אינו מוצא מילה או משפט לירושלים או חזרת היהודים לפלסטין בכל עשר הפרקים של ספר אסתר, אך רגלסון מוסיף השור האחרון למטרת נאומו. הסיום של הספר גם מדבר על ניצחון אסתר ומרדכי על המן וכל אויביהם, היא נהפכה מלכה והוא נהפך לאיש השני במלכות הפרסית, והנה האינטרטקסטואליות מובחרת גם לצורך הנאום.

סיכום

אחרי ההפלגה הקצרה בים הנאום והאינטרטקסטואליות של רגלסון, הסקתי הנקודות האלה משלושת הסיפורים שגיליתי בכל אחד מהם סוג מסוגי האינטרטקסטואליות שמגיע בה למטרת נאומו:

1. מטרת רגלסון בטקסטיו היה הנאום הדתי ליהודים וכלים שלו היו סוגי האינטרטקסטואליות שמשנה במ את המשמעות והביטוי למה מתאים והפרשה שמציג אותה.
2. נאום רגלסון ואינטרטקסטואליותו התנ"כית היו בדמיות ואירועים לתת ביטוי מושפע למראותיו להווה ולעתיד.
3. נאום רגלסון ואינטרטקסטואליותו וגם סגנונו המקראי היו סטראוטיפיים ביצירות למטרת השפעה על קהל הקוראים והשומעים.
4. נאום רגלסון היה נגד הגזענות בין המאמינים בדת היהדות, אבל מעודד גזענות היהודים נגד העמים האחרים.
5. מיכאיל בכטין הגדיר את האינטרטקסטואליות כסוג מסוגי הדיאלוגים, ונאום רגלסון הדתי היה דיאלוג בין סיפוריו לבין טקסטיו הקדושים ומטרתו בכך ההשפעה על קהל קוראיו.
6. בסיפורים שנחקרו הצורה והתוכן מתאחדים לביטוי משמעות אחת, ורגלסון השתמש באינטרטקסטואליות התנ"כית בחלק סיפוריו שנחקרו למחזק תוכן נאומו הדתי והוסיף את מראותיו לתוכן.

7. אינטרטקסטואליות רגלסון הביעה על תרבותו ומחשבתו וסגנונו הפוסטמודרני, גם היא מדגישה את החשיבות של תמיכת היצירה בהכרח, ומשמעותה נפשית משפיעה על המקבל.
8. אינטרטקסטואליות רגלסון מטקסט מקודש הוא לצורך המקור החוקי המתמך או מחזק את טקסטיו הספרותיים.
9. האינטרטקסטואליות בסיפורי רגלסון היה ספיגותית מכילה תנועה והיפוך מטקסטיו הדתיים בגלל חשיבותם וקדושתם.

תקצר

הנאום הדתי הוא תחום רעיוני ביצירות הספרותיות הישנות והחדשות; הייחוד של הטקסט הספרותי מהטקסטים האחרים הוא במה שנושא בתוכו מנאום אנושי או דתי או פוליטי, ולנאום הדתי יש צורך לאינטרטקסטואליות מטקסטים קדושים, הם מעודדים את מחשבתו של הסופר, וגם הם מהפכים היצירה משוכנעת ומושפעת יותר, ולכן הסופר אברהם רגלסון לקח מהתנ"ך לחלק מסיפוריו בקובץ "בית הניצוץ" כדי שמחזק דעתו במחשבות שנמצאים ביצירות האלה.

נבחר הסיפורים שחקרתי אותם נחשפו את ההשפעות והציטוטים התנ"כיים ביצירה, וגם התגלה את כשרונו של המספר בהשתמשות הטקסטים הקדושים וגם את משמעותם השלילית, הוא לקח את המשמעויות והצורות והאירועים שמאמצים האלימות נגד הערבים. האינטרטקסטואליות של רגלסון הייתה החזרה נפשית להיסטוריה היהודית למען פירוש המציאות הקשה שנמצאים היהודים בה, והוא נאלץ לשכנע עצמו והקורא לקבל אותה. גם הייתה אינטרטקסטואליות לשונית ומשמעותית מהתנ"ך בדמויות והאירועים, יתר על כן הוא עיצב אותם ליצור מראהו החדש שמתאים עם מחשבותיו.

בסיפור "בעודו משה נער" היו השפעה וחיקוי מהסיפור התורתי של הנביאי משה שבספר השמות של התורה כי הייתה בעיה חברתית ונאלץ למקור חוקי מטקסטיו הקדושים שמעודד את רעיונותיו. ובסיפור "שמשון בנופלים" לקח את הסיפור של שמשון מספר השופטים שבחלק הנביאים, הוא בחר שמשון במיוחד שתקופתו הייתה העידן שנצחו היהודים על הפלסטינים לפי מה שכתוב בחלק הנביאים של התנ"ך. "ויאמר המן" הוא הסיפור שחיקה בו סיפור הספר אסתר מחלק הכתובים והתמקד בדילוג המלך הפרסי ושרו לצייר תמונת העם הנבחר והעמים הרעים שרודפים והורגים היהודים בכל מקום בלתי סיבה וזה תעמולה ציונית מובהקת.

המטרה של האינטרסקטואליות רגלסון היא לנאמו הדתי, והאחרון מופנה ליהודים לעידוד הגזענות ותחושת העליון של היהודים מכל העמים האחרים בציטוט הפיסוק התורתי "וְחַי בְּקִהָם", ישנה בטקסטיו קריאה להרוג הערבים במשמעות חלומו בקיום נערים כשמשון ואמירתו "שְׁנִית תּוֹפִיעַ, נֶעַר וְעַלְיוֹ לְקָרֵב", הוא חולם באסיפת כל יהודי העולם בירושלים בסוף סיפור "ויאמר המן" במשפט "הִמָּה יִפְלוּ וְאֵנְחָנוּ נְקוּם; נְבִלָה זֶה-הַמֶּן כְּאֲשֶׁר בְּלִינוּ כָּל זֶה, וִירוּשָׁלַיִם בְּרֹאשׁ עָרִים מְרוֹם".

בסוף, הנאום והאינטרסקטואליות עשו יחד דרך הלשון והמשמעות בטקסטי רגלסון המחזיקים את התנ"ך ליצור טקסט ספרותי בשפה וסגנון דתיים משפיע על הקורא והשומע.

המקורות הערביים

- I. באסימ, בולס. (1984). الكتاب المقدس- كتب الشريعة الخمسة. (ط3). لبنان: دار المشرق.
- II. حداد، علي. (2000). الخطاب الاخر. دمشق: اتحاد الكتاب العرب.
- III. الزين، محمد شوقي. (2002). تاويلات وتفكيكات. (ط1). المغرب: المركز الثقافي العربي.
- IV. السلمي، عياض بن نامي. (د،ت). تجديد الخطاب الديني مفهومه وضوابطه. السعودية: جامعة الامام مهدي بن سعود الإسلامية.
- V. عزام، محمد. (2001). النص الغائب تجليات التناس في الشعر العربي. دمشق: منشورات اتحاد الكتاب العرب.
- VI. العسكري، أبو هلال. (1989). كتاب الصناعتين الكتابة والشعر. تح: مفيد قميه. (ط2) بيروت: دار الكتب العلمية.
- VII. فوكو، ميشيل. (1985). نظام الخطاب وإدارة المعرفة. تر: احمد السلطاني وعبد السلام بن عبد العال. الدار البيضاء: دار النشر المغربية.
- VIII. القران الكريم.
- IX. كابانس، جان لوي. (1983). النقد الادبي والعلوم الإنسانية. تر: فهد تمام. سوريا: دار الفكر.
- X. الكتاب المقدس. (1997). العهد القديم والعهد الجديد. دار الكتاب المقدس في الشرق الأوسط.
- XI. كريزويل، اديث. (1993). عصر البنيوية. تر: جابر عصفور. كويت: دار سعاد الصباح.
- XII. كريستيفا، جوليا. (1991). علم النص. تر: فريد زاهي. (ط1). المغرب: دار توبقال للنشر.
- XIII. حلو، جاسم رشيد. حسين، خالد خيرى. (2016). القصة العبرية في أمريكا في الربع الثاني من القرن العشرين. مجلد 34. العراق. جامعة بغداد: مجلة كلية اللغات.
- XIV. مفتاح، محمد. (1992). تحليل الخطاب الشعري- استراتيجيات التناس. (ط3). المغرب: المركز الثقافي.

- XV. يحيى، محمد. (2011). السمات الاسلوبية في الخطاب الشعري. (ط1). الأردن: عالم الكتب الحديث.
- XVI. يقطين، سعيد. (1998). تحليل الخطاب الروائي. (ط1). المغرب: المركز الثقافي العربي.

מקורות העברית והאנגלית

- I. SNAITH, NORMAN. (1958). ספר תורה נביאים וכתובים. London: The Bible House.
- II. רגלסון, אברהם. (1972). בית הניצוץ: מראות ואגדות. ירושלים: דביר.

מקורות האינטרנט

- I. <http://benyehuda.org/regelson/about.html>
(פרויקט בן יהודה - אברהם רגלסון) 11\4\2018 10:48 PM

الخطاب الديني في التناص في نتاج ابراهام ركلسون

نماذج مختارة من المجموعة القصصية "بيت البريق"

أ. م. ايمان لفته عزيز

جامعة بغداد/ كلية اللغات/ قسم اللغة العبرية

خلاصة البحث

يستعرض هذا البحث نخبة مختارة من نصوص ركلسون تكشفت تعالقات وتفاعلات نصية تنم عن براعة ركلسون في توظيف النصوص الدينية وإن كان التوظيف سلبياً لما يحويه من معنى تحريضي على أخيه في الخلق، وركلسون قد تناص لغوياً ومضمونياً من نصوص العهد القديم بشخصه وأحداثه ليخلق رؤية جديدة تخدم توجهاته للحاضر. وفي قصة "في صبا موسى" تناص ركلسون قصة النبي موسى (ع) من التوراة المصدر التشريعي ليدل على قضية تشريعية يحتاجها المجتمع، وفي قصة "شمشون في الواقعين" استلهم من سفر القضاة في جزء الأنبياء القاضي شمشون؛ كونه السفر الذي يذكرهم بهزيمة الفلسطينيين واستعبادهم من لدن قائد اليهود على وفق ما تنص نصوص الدينية في اليهودية، وفي قصة "وقال هامان" إختار قصة استير من سفر إستير من المكتوبات أو المؤلفات لينتقي منها حوار الملك ووزيره ويصور تكالب الشعوب على اليهود على وفق ما يتناسب وفكره العنصري.

الكلمات المفتاحية: الخطاب. التناص. التناخ. بيت البريق. ابراهام ركلسون

הביוגרפיה של החוקר

אימאן לפתה עזיז: פרופ' עוזר במחלקת השפה העברית/ מחלקת השפה העברית של האוניברסיטה של בגדאד, עיונים בתחום הספרות העברית: משא העבר ביצירות אהרון אפלפלד, האבסורדיות ביצירות נסים אלוני, משבר הזהות במודרניזם א. ב. יהושע, פוסטמודרניזם עמוס עוז, התיאורי הנרטיבי בסיפור בעלייה של אהרון מגד, תפקיד האגדה בסיפור עמוד השחקים של אברהם רגלסון.

Email: imaan.l.azeez@gmail.com